

ДИНАМІКА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПОРІВНЯННЯ

Глобалізація світового економічного простору обумовлює посилення залежності національних економік як невід’ємних його структурних елементів від шоківих впливів екзогенного характеру. Останні 20–27 років Україна переживає масштабні й суперечливі зміни, які трансформували чи не всі складники соціально-економічного буття. Низька продуктивність праці – це одна з найбільш глибоких і серйозних проблем, яка заважає розвитку економіки в багатьох країнах. Одним із ключових питань подолання Україною нинішнього економічного колапсу є те, як саме країна сформує ставлення до власних трудових ресурсів. Зокрема, чи зуміє вона зробити продуктивність праці пріоритетною в економічній політиці.

За статистикою Міжнародної організації праці (МОП) Продуктивність праці (ПП) у світі в цілому та за певними регіонами мала наступні диспропорції: розвинені економіки та країни ЄС перевищували світовий показник продуктивності праці в 3,4 рази; Центральна та Східна Європа, а також країни СНД — в 1,1 рази; країни Близького Сходу — 1,6 рази. [1]. Отже, констатуємо наявність значних світових диспропорцій за показником продуктивності праці.

Проглядається певна кореляція між рівнем продуктивності праці за країнами та рівнем доходу на душу населення. Так, перша десятка країн за рівнем продуктивності праці (2017 р.) за класифікацією IMD входить до перших 25 країн світу за рівнем доходу на душу населення за класифікацією Світового Банку (2017 р.). Такий аналіз дає підставу стверджувати, що одним з пріоритетів стратегії розвитку національної економіки має стати підвищення показника продуктивності праці.

В 2017 р. розбіжності України та першої десятки країн – лідерів за рівнем продуктивності праці погіршилися (за статистикою IMD World Competitiveness Yearbook). З 2013 по 2017 рр. Україна перемістилася в рейтингу з 45-го на 50-е місце за рівнем продуктивності праці і погіршила відповідний показник з US \$5 до US \$2,8 ВВП (ПКС) на одного зайнятого, на годину [2].

За іншим джерелом порівняння (статистика Міжнародної організації праці, табл. 1) Україна в 2016 році відставала за показником ПП (ВВП(ПКС) на одного зайнятого) від старих країн-членів ЄС в 3,8-4,9 разів, нових країн-членів ЄС — в 2,2-3,8 разів; від таких країн СНД, як Азербайджан, Білорусь, Казахстан — в 2-2,5 рази.

Продуктивність праці за країнами (ВВП на одного зайнятого, US\$, в постійних цінах 1990 р., 1980=100%)

Країни	Роки				
	1990	1995	2000	2016	2017
Україна	12,104	6,157	6,661	10,883	11,134
ЄС:					
Франція	44,897	47,902	51,311	54,931	55,052
Німеччина		37,566	39,855	42,639	42,588
Італія	40,940	45,145	47,247	46,562	45,932
СНД:					
Азербайджан	9,019	3,869	5,371	21,501	23,58
Білорусь	14,248	10,842	14,63	25,168	27,547
Казахстан	18,873	11,462	13,692	21,969	21,988

Джерело: складено за: [3]

Загалом по економіці України у 1995 році продуктивність праці, розрахована на базі ВВП та повної зайнятості скоротилася порівняно з 1990 р. майже вдвічі, а в 2017 р. вона ще не досягла рівня 1990 р. (79,7%). З 2000 по 2016 рр. ПП зросла в 1,6 рази, а за умов фінансової кризи даний показник погіршився до 1,5 раз (2017 відносно 2000 року)

Проаналізувавши стан продуктивності праці в Україні, можна зробити висновок, що існує низка проблем, які гальмують економічне зростання. Можна визначити основні шляхи підвищення продуктивності праці:

- 1) підвищення технічного рівня виробництва;
- 2) розвиток високотехнологічного виробництва;
- 3) заохочування самозайнятості населення;
- 4) мінімізація податків на заробітну плату;
- 5) розвиток інституції соціально-трудових відносин – професійних асоціацій, спілок та співтовариств;
- 6) соціально-трудові відносини мають стати одним із ключових національних пріоритетів розвитку країни.

Виконання запропонованих заходів призведе до покращення динаміки показників продуктивності праці в Україні.

Література

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://me.gov.ua>
2. Праця без результату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Economics/214378>
3. Зовнішня торгівля України товарами та послугами: Стат. зб. // Державний комітет статистики України. – К., 2017